

Om kommunikation
vid kommunikation
om kommunikation.

Andreas Jönsson
Silviasjuksköterska,
Äldrepedagog

VE Minnessjukdomar,
Skånes Universitetssjukvård

“We communicate with individuals based on
what we know about them as people...”

(McCormack & McCance, 2010. *Person-Centred Nursing:
Theory and Practice*)

Det känns som att det är något som händer...

- “Dement”
- “Demenska”
- “The patient perspective has been largely ignored in studies
of Alzheimer’s disease”. (Cotrell & Schulz, 1993)

- “Persons with dementia are able to communicate their feelings
and thoughts about their lives in the nursing home...”
(Mjörud, Engedal, Rösvik & Kirkevold, 2017)
- Personcentrerat förhållningssätt...

Att märka ord?

- Patient / Individ / Person / Personal
- Beteende, Symtom / Bemötande

Vad är kognition?

Olika tankeprocesser för att hantera kunskap och information:

- Komplex uppmärksamhet
- Exekutiva förmågor
- Inläring och minne
- Språklig förmåga
- Perceptuell-motorisk förmåga
- Social kognition

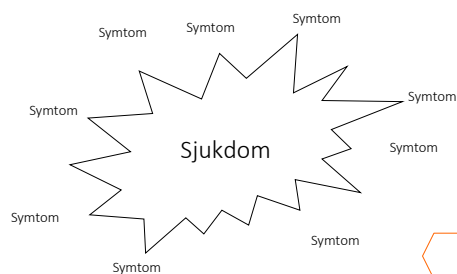
(Modifierad efter MINI-D5. APA, Pilgrim press)

Vad är en sjukdom?

ne.se: Medicinskt / Individuellt / Socialt begrepp

Det kunde med signifikans ses att, då vårdaren använde en kontrollerande, dominant ton i omvårdnadssituationen ökade motståndet hos vårdtagaren.

(Williams & Herman, 2011)

Satsningar på kommunikation har påvisat minskad aggressivitet och oro hos vårdtagarna.

(Lindholm, 2010)

Förändrade kommunikationsmetoder hos vårdpersonal kan minska oro och agitation.

(Livingston et al., 2014)

Kommunikation – vad är det egentligen?

• Definitioner:

Information:
Att tala *till* någon

Kommunikation:
Att tala *med* någon

(Skog, 2016. *Kommunikation & Demenssjukdom*)

• När används den?

- Formell kontakt
- Informell kontakt
- Information
- Undervisning
- Omvårdnad / Omsorg
- Miljö, Skyltar etc.

Respektive sjukdomsprogress inverkar olika på personens förmåga att kommunicera.

(Rousseaux, Sève, Vallet, Pasquier & Mackowiak-Cordoliani, 2010).

Mål med kommunikationen?

- Kommunikationen med den äldre personen anpassas till hans eller hennes förutsättningar och behov.
- Personalen ger den äldre personen stöd i att upprätthålla sitt oberoende, t.ex. genom att tillämpa ett funktionsbevarande och rehabiliterande arbetssätt.

Socialstyrelsens allmänna råd om värdegrunden i socialtjänstens omsorg om äldre (SOSFS 2012:3)

- Vårdgivaren har ansvar för att stärka och tydliggöra patientens ställning samt till att främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet (1 kap.1 §).
- Given information ska anpassas till mottagarens ålder, mognad, erfarenhet, språkliga bakgrund och andra individuella förutsättningar (3 kap. 6 §)
- Den som ger informationen ska så långt som möjligt ska försäkra sig om att mottagaren har förstått innehållet i och betydelsen av den lämnade informationen (3 kap. 7 §)

Patientlag (2014:821)

Mål med kommunikationen?

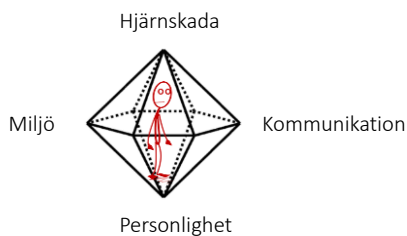
- Att skapa trygghet trots obehag ...för att:
- Att förstå och bli förstådda • Stödja autonomi
- Att förstå när vi inte blir förstådda • Främja delaktigheten

Kommunikation *med* en
demenssjuk person
/
Kommunikation *om* en
demenssjuk person

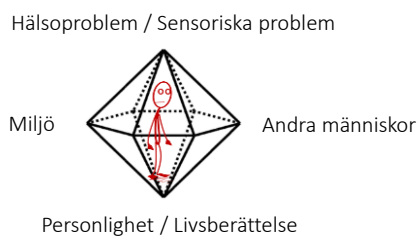
Personen med sjukdomen

Modifierad efter:
("Utbildningsmaterial BPSD" - Janssen-Cilag 2004)

Personen med sjukdomen

Modifierad efter:
Loveday, 2013. *Leadership for Person-centred Dementia Care.*

Att vara person...

- "Several factors are most certainly interrelated, such as the environment, the disease, and the nursing care provision." (International Psychogeriatric Association, 2012)
- "...it is invariably a mistake to assume that all the difficulties experienced by an individual with dementia are symptoms of this neurological impairment alone." (Loveday, 2013)
- "Graden av symtom beror både på hjärnskadans omfattning och på samspelet med omgivningen..." (Socialstyrelsen, 2009)

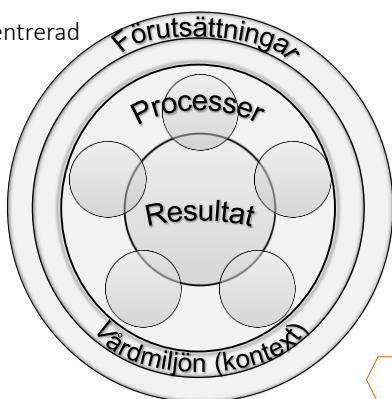
BPSD / utmanande beteenden - Ett sätt att kommunicera...

...men är det baserat på bristen av kommunikativ kapacitet...

...eller baserat på kvarvarande kommunikativ förmåga?

Personcentrerad
vård:

Modifierad efter:
(McCormack & McCance, 2010. *Person-Centred Nursing: Theory and Practice*)

Att hitta tråden...

Kommunikation – en provokation?

Hur kan vi underlätta?

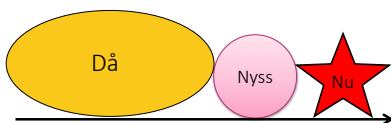
- Upptäck dysfunktioner
- Undvik dysfunktionen
- Kartlägg funktioner
- Utgå från funktionen

Genom att känna till symtomen kan vi undvika dem...

Tempus – När är vi tillsammans?

Hjälp

- Vad betyder det?

Vad betyder det vi säger?

Fil
Sörja
Lik
Det är inte mycket kvar nu...
Gift
Hem till gården
Panik
Sågad
Kanon
Drunkna
Tappa dig
Bevaka
Den tar vi, sa polisen...

Ordet / Meningsbyggnaden / Tonfallet / Kroppsspråket / Dialekten / Mimiken

Kommunikation...

- ...är ett komplext, svårdefinierat begrepp.
- ...präglar större delen av vårt arbete.
- ...är, tillsammans med relation, en av fyra hörnstenar i den palliativa vårdfilosofin. (Hoffman, 2013)
- ...kan inte generellt korreleras med kognitiv funktion. (Sörensen Ström, Engedal & Grov, 2016)
- ...kan, då den anpassas, motverka oro och agitation (Livingston et al., 2014)

Om vi nu kommunicerar med individer baserat på vad vi vet om dem som personer...

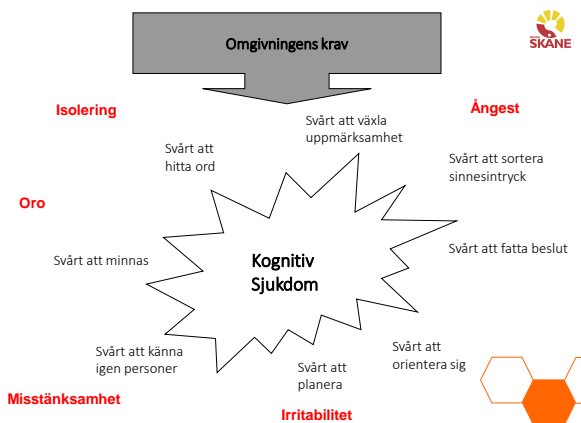

När vi talar om att omgivningen påverkar...

- ...riskerar vi att skuldbelägga personal.
(Morgan et al., 2008); Scott et al., 2011)
- ...som vidare riskerar att inte rapportera att vissa symtom eller vårdskador uppkommer.
(Ostaszkievicz et al., 2015)

Genom att hitta tråden...

...kan symtomen minskas!

Kunskap – Förståelse – Förhållningssätt